

Ten Oorlog

Samenvatting

Ten Oorlog

Tom Lanoye bewerkte de oorlogsdrama's van Shakespeare en vatte ze samen in de bundel Ten Oorlog. Een stuk over macht en overlevingsdrang in 3 afleveringen die elk weer uit twee verhalen bestaan.

Deze samenvatting werd gemaakt als voorbereiding op het project 'Ten Oorlog' waarmee het studiejaar 2012/2013 van het Rotterdams Centrum voor Theater (RCTh) werd afgesloten.

'Margaretha di Napoli' bevat meer achtergrond informatie over de rollen en de historische achtergrond. Ik maakte deel uit van de groep die dit gedeelte heeft bewerkt en gespeeld en heb tijdens het proces om die reden meer verzameld dan bij de andere gedeelten.

Ad Stam, Rotterdam 2013

Inhoudsopgave:

Aflevering 1: Richaar Deuzieme.....	3
Aflevering 1: Hendrik vier	7
Aflevering 2: Hendrik de Vijfden	10
Aflevering 2: Margaretha di Napoli	14
Aflevering 3: Edward IV	24
Aflevering 2: Risjaar Modderfokker Den Derde.....	28

Aflevering 1: Richaar Deuzieme

Richard II leefde van 1367 tot 1400
Richard II was koning van Engeland van 1377 tot 1399

Algemene samenvatting

Richaar Duzieme (koning Richard II) mot het in dit verhaal vooral opnemen tegen zijn neef Bolingbroke, zoon van de hertog van Lancaster. Richaars handlanger Mowbray lijkt de hand te hebben gehad in de dood van een van de ooms van de koning, de hertog van Gloster. Zowel Mowbray als Bolingbroke worden verbannen nadat ze elkaar van verraad beschuldig hebben. Mowbray komt niet meer terug, hij sterft in Venetie.

Als in Ierland een opstand uitbreekt financiert Richaar het onderdrukken daarvan door zijn koninkrijk te verpachten. Ondertussen sterft ook de vader van Bolingbroke (Jan van Gent, hertog van Lncaster) onder verdachte omstandigheden en vordert Richaar diens erfenis.

Terwijl Richaar in Ierland de opstand onderdrukt komt Bolingbroke terug. De door Richaar aangestelde regent (beider oom, hertog van York) probeert hem nog te bewegen zich (weer) achter de koning te scharen. De macht van Bolingbroke is inmiddels te groot. Een groot deel van het leger is overgelopen. Richaar wordt feitelijk gedwongen om zijn koningschap 'vrijwillig' over te dragen aan zijn 'erfgenaar' Bolingbroke die als Hendrik IV de troon bestijgt. Richaar sterft in de gevangenis.

Samenvatting per scene

Eerste bedrijf

1.1

Bolingbroke (neef van de koning) beschuldigd Mowbray (vertrouweling van de koning) van verraad. Zowel de koning (Richard II) als zijn oom (en vader van Bolingbroke), Jan van Gent, hertog van Lancaster, proberen de partijen nog bij elkaar te brengen.

Mowbray wordt beschuldigd van het achterover drukken van 8000 munten die bedoeld waren als soldij voor het leger in Calais. Ook zou hij de hertog van Gloster (oom van de koning en Bolingbroke) hebben vermoord. Zijn weerwoord is dat hij alleen het deel van het geld (overigens maar 7920 munten) voor zichzelf heeft gehouden als onkostenvergoeding. Zijn aandeel in de dood van Gloster zou slechts geweest zijn dat hij hem niet goed heeft bewaakt.

Het likt de koning en van Gent niet om de partijen dichter bij elkaar te brengen en uiteindelijk wordt toegestaan dat ze met elkaar in duel gaan.

1.2

De hertogin van Gloster (weduwe van...) eist van haar zwager Jan van Gent dat hij wraak neemt op de dood van zijn broer. Van Gent wijst de koning weliswaar als schuldige aan, maar zegt juist daardoor niets te kunnen doen want... De koning is toch Gods eigen dienaar?

Voor ze uit elkaar gaan vraagt de hertogin of van Gent aan zijn broer de hertog van York wil vragen eens bij haar langs te komen en voorspelt ook een slecht einde voor van Gent.

1.3

Bolingbroke en Mowbray zijn klaar voor het duel waarin maarschalk Northumberland als scheidsrechter zal fungeren. Op het moment dat ze de strijd aan zullen gaan overlegt de vorst nog kort met van Gent. Hij wil dat ze het gevecht niet aangaan maar verbant beiden uit zijn koninkrijk... Bolingbroke in beginsel voor 10 jaar (waar na het vertrek van Mowbray, op voorspraak van van Gent, 6 jaar van wordt gemaakt). Ze moeten de koning zweren dat ze elkaar in hun ballingschap niet zullen proberen te ontmoeten.

Tweede bedrijf

2.1

Koning Richard II vermaakt zich met poezie aan het hof samen met zijn vleiers Aumale (neef, zoon van York die overigens ook aanwezig is), Carlisle (geestelijke), Bushy en Greene. De laatste bederft de sfeer want begint over onlusten in Ierland. Het gesprek komt ook op Bolingbroke, Aumale heeft hem 'uitgezwaaid' en geeft blijk niet gecharmeerd te zijn van deze neef. Richaard geeft aan dat hij twijfel heeft over de trouw van Bolingbroke als deze zalmerugkeren uit ballingschap.

Greene brengt nogmaals Ierland ter sprake. De koning geeft aan dat hij zelf de strijd zal leiden, maar dat er eerst geld in de schatkist moet komen. Dat zal gebeuren door het koninkrijk in pacht te geven bij de gegoede burgerij.

Roste, een vertrouweling van Bolingbroke, komt melden dat Jan van Gent niet lang meer te leven heeft. Wat de koning betreft, die heeft eigenlijk niet veel zin in een laatste ontmoeting met zijn oom. Die mag wat hem betreft snel sterven.

2.2

De broers York en van Gent zijn niet te spreken over de plannen van hun neef om hun geliefde koninkrijk te verpachten.

Als Richaar (met gevolg) zich bij van Gent meldt is er een laatste woordenwisseling tussen de twee. Van Gent is duidelijk in zijn mening. Richard II is het niet waard afstammeling te zijn van zijn grootvader Edward III en vader Edward IV (de zwarte prins). Ook maakt hij duidelijk dat Richaar achter de dood van Glostere zit (door Mowbray uitgevoerd).

Na het sterven van van Gent meldt Richaar dat hij de complete erfenis van van Gent zal gebruiken om de schatkist aan te vullen om de strijd in Ierland mee te bekostigen. York probeert hem te bewegen dit niet te doen, immers... Bolingbroke is de wettige erfgenaam, het mag niet baten.

Richaar reist (na een laatste nacht met zijn kindrouwtje) af naar Ierland en stelt York aan als regent.

Aan het slot van de scene wordt Roste door Northumberland ingelicht over Bolingbroke. Die staat in Frankrijk klaar om over te steken naar het noorden van het koninkrijk met 3000 man. Roste en Northumberland gaan hem tegemoet.

2.3

La Reine, kindvrouw van Richaar, blijkt zwanger maar krijgt een miskraam.

Greene vertelt haar dat Bolingbroke is geland in het noorden. York wil zich terugtrekken, hij wil niet deelnemen aan deze oorlog. Bushy en Greene kiezen voorlopig ook het hazenpad.

2.4

Bolingstoke is gearriveerd. Hij gaat in gesprek met York die hem er op wijst dat hij nog in ballingschap is en hier niets te zoeken heeft. Bolingstoke claimt dat hij nu, na de dood van zijn vader Jan van Gent, als hertog van Lancaster komt en opkomt voor zijn recht en zijn bezit. Roste en Northumberland steunen hem in zijn claim. York nodigt hem uiteindelijk uit om in zijn kasteel tot rust te komen, hij stelt zich daarmee volgens zichzelf neutraal op.

Derde bedrijf

3.1

Richaar heeft de strijd in Ierland gestreden en komt, samen met neef Aumale, terug in eigen land. Carlisle gaat hem tegemoet met slecht nieuws. De legers zijn overgelopen naar Bolingstoke en Geene en Busrhy zijn dood.

Ook York blijkt inmiddels de zijde van Bolingstoke te hebben gekozen tot ontsteltenis van zijn zoon Aumale.

3.2

Northumberland wordt naar de koning gestuurd met de boodschap dat Bolingbroke in ere herstelt wil worden. Dat wil zeggen: de ban moet worden opgeheven, hij moet de titel krijgen waar hij recht op heeft en de beschikking krijgen over zijn erfenis. Dit onder het dreigement dat hij anders op zal trekken met zijn leger.

Richaar gaat sowieso uit van het slechtste scenario. Hij verwacht samen met Aumale te moeten sterven.

Als Bolingbroke zelf verschijnt lijkt dat vooralsnog mee te vallen. Hij zegt nog steeds trouw te zijn aan de koning.

Vierde bedrijf

4.1

Er wordt gepoogd om Aumale te beschuldigen van de dood van Gloster. De beschuldiging (door Roste en Northumberland) houdt geen stand omdat de beoogde getuige Mowbray, die eerst zelf werd beschuldigd, in zijn ballingschap is overleden.

York vertelt dat Richaar Bolingbroke als erfgenaam, troonopvolger, heeft aangewezen. Hoewel Carlisle zich daar nog tegen verzet, hij voorspelt veel oorlog en geweld in het koninkrijk, wordt Richaar min of meer gedwongen om ook per direct troonsafstand te doen. Dit onder meer onder beschuldiging van gruweldaden tegen het volk. Hij vraagt toestemming om weg te gaan, die krijgt hij, maar zijn bestemming is al duidelijk... De toren...

4.2

Richaar en La Reine, zijn geliefde kindvrouw, nemen afscheid. Northumberland komt melden dat niet de toren, maar het noorden van het koninkrijk het reisdoel van Richaar wordt. La Reine wordt gemaand het land te verlaten en naar Frankrijk te gaan.

5.1

Bolingbroke heeft als Hendrik IV de troon bestegen. York en Aumale spreken hierover. Aumale vertelt te willen proberen om Richaar te bevrijden en vraagt zijn vader om steun. Deze is duidelijk, de trouw ligt wat hem betreft bij degene die de troon heeft. Aumale, die ook te horen krijgt dat hij slechts een bastaard is, houdt de eer aan zichzelf en vertrekt.

5.2

Richaar in de gevangenis, betreurt zijn lot. Een laatste maal gesterkt door zijn oude stalknecht. Dan komt Roste met zijn galgenmaal. In volle overtuiging dat hij in het hiernamaals de ware koning zal blijken sterft Richard II.

Aflevering 1: Hendrik vier

Hendrik IV leefde van 1367 tot 1413
Hendrik IV was koning van Engeland van 1399 tot 1413

Algemene samenvatting

Hendrik IV is nu koning. Hij 'betreurt' weliswaar de dood van Richard II maar regeert met harde hand.

Zijn achterneef Mortimer maakt nu aanspraak op de troon, hij zou in de bloedlijn van de oude Edward III meer rechten hebben dan Hendrik. Northumberland en zijn zoon Percy (getrouwd met de zus van Mortimer) scharen zich achter Mortimer. Ondanks dat blijft Hendrik IV bewondering houden voor wie Percy is. Hij zou hem liever als zoon zien dan zijn, verwijfde, zoon Henk die hij geen enkele moed toedicht.

Toch is het Henk die Percy op het slagveld doodt, nadat Hendrik IV gewond is geraakt. Ook gaat Henk achter Northumberland en Mortimer aan en doodt hen beiden.

Vader Hendrik IV sterft door toedoen van zijn zoon, maar is op het laatst toch trots omdat hij in zijn laatste ogenblikken in Henk toch een ware prins en troonopvolger herkent.

Als Hendrik de Vijfde neemt Henk tenslotte nog afstand van zijn vriend La Falstaff en de bij deze vriendschap horende (seksuele) uitpattingen.

Samenvatting per scene

Eerste bedrijf

1.1

Roste komt melden dat Richaar dood is, door zijn hand en op verzoek van Hendrik IV. Hendrik legt de verantwoordelijkheid helemaal bij Roste en laat hem er ook voor boeten.

In een aantal frasen van de scene maken we kennis met Henk (zoon van Hendrik IV) en zijn vriend La Falstaff. Hun relatie lijkt ook seksuele componenten te hebben.

Ook maken we kennis met Westmoreland die als rechterhand van de vorst met harde hand mogelijke verraders aanpakt.

In een toespraak aan het volk geeft de vorst zijn visie op de tijd waarin ze leven, daar is niet veel goeds aan. Hij belooft een aanpak waarin het rijk weer op zal bloeien en het gezin centraal zal staan. Tot slot beloofd hij, na zijn rouw om Koning Richard II genoemd te hebben, op kruistocht naar het Heilige land te gaan.

Tweede bedrijf

2.1.

Het bericht komt binnen dat een opstand in Ierland is neergeslagen waarbij, naast de dood van 10.000 opstandelingen, ook 12 opstandige ridders zijn vastgezet door Percy, zoon van deens zo trouwe Northumberland. De koning rekent zich al rijk, maar het venijn zit in een aan de boodschap toegevoegd PS. Percy is niet van plan de ridders over te dragen. Samen met zijn vader heeft hij besloten om achter Mortimer (achterneef van Hendrik IV en zwager van Percy) te gaan staan, die aanspraak maakt op de troon.

Na dit nieuws is duidelijk dat een nieuwe strijd zijn aandacht vraagt en dat een tocht naar Jeruzalem er niet in zit.

De koning beklagt zich over het feit dat een mledig mens als Percy nu tegenover hem staat, terwijl zijn zoon een slappeling is, verwijft, net als, zo vindt Hendrik, de oude vorst Richaar.

Henk doet er alles aan om zijn vader te overtuigen van het feit dat hij een goede, waardige, zoon kan zijn. Hendrik IV stelt zijn mening (nog) niet bij.

Derde bedrijf

3.1.

In het kamp van de opstandelingen wordt snel duidelijk dat Hendrik IV er aan komt met een leger. Northumberland laat weten dat hij ziek is en niet kan komen, ook Mortimer zelf laat het nog afweten. Percy staat er alleen voor met zijn vermoede leger. Dat is nog niet alles, ook Henk rukt op met een leger.

Percy en Hendrik IV komen tegenover elkaar te staan. Hendrik blijft benadrukken hoe hij Percy bewondert en vraagt hem om aan zijn zijde te komen. Percy is dat niet van plan en verwond de vorst. Dan vrschijnt Henk op het strijdtoneel, hij doodt Percy. Hendrik IV is ook dan nog steeds niet onder de indruk van zijn zoon en stuurt hem naar Mortimer om ook hem te verslaan en wil daarna samen met Henk alsnog naar het Heilige land.

Vierde bedrijf

4.1

Northumberland in gesprek met zijn vrouw, zijn schoondochter en de aartsbisschop. Alle drie hebben ze een heelmeigen motief. Layd North (zijn vrouw) wil naar het noorden, weg van het strijdtoneel. Zewel niet, na eerst haar zoon, ook haar man verliezen. Kaat, de weduwe van Percy is vol verwijt. Als Northumberland Percy te hulp was geschoten had hij vast nog geleefd. De aartsbisschop tenslotte wil wel de strijd aangaan, hij stelt zijn leger beschikbaar voor Northumberland. Northumberland kiest er voor om met de vrouwen naar het noorden te gaan. Hij is te ziek.

4.2

Henk zoekt bevestiging bij La Falstaff om kracht bij het op pad gaan om Northumberland te doden. La Falstaff spreekt hem moed in.

Vijfde bedrijf

5.1.

In zijn laatste dagen herinnert Hendrik IV hoe Northumberland zijn metgezel werd in de strijd tegen Richaard en moet nu vaststellen dat Northumberland andermaal is overgelopen.

In al zijn mijmeringen wordt het ook duidelijk dat Henk zowel Mortimer als Northumberland heeft gedood. Devorst begint zijn zoon steeds meer te waarderen maar begint nu ook te beseffen dat, hoewel hij nog leeft, Henk nu uiteindelijk vooral uit is op het koningschap. De verwijten worden uitgesproken, maar naast de verwijten die de vorst aan zijn zoon maakt is hij ook trots. Eindelijk laat Henk zien dat hij een echte prins is... Zelfszover dat hij zijn vader doodt.

5.2

Henk is tot koning gekroond en is nu Hendrik de Vijfde. Hij neemt afstand van La Falstaff en wil niets meer van hem en zijn seksuele toenaderingen te maken hebben, het was voor hem slechts en bevlieging. Westmoreland voert La Falstaff af en betuigt bij de terugkeer zijn lof aan de nieuwe koning, Hendrik de Vijfde.

Aflevering 2: Hendrik de Vijfden

Hendrik V leefde van 1387 tot 1422
Hij was koning van Engeland van 1413 tot 1422

Algemene samenvatting

Koning Hendrik de Vijfden, Hendrik V, koning tegen wil en dank? Hij heeft plaatsvervangend beoew over de manier waarop zijn vader het koningschap ten koste van Richaar, Richard II, verwierf.

Toch, als hem door de clerus van de kerk wordt voorbehouden dat hij recht heeft op de franse troon, trekt hij ten strijde tegen Frankrijk dat op dat moment wordt gegregeerd door Charles IV.

De fransen proberen op goedkope wijze de strijd te voorkomen. Dat lukt ze niet, ook niet door drie verraders die tot dat moment vertrouwelingen van Hendrik waren. Deze worden bij het inschepen van de troepen ontmaskerd.

De strijd in Frankrijk is zwaar. Hoewel de stad Harfleur zich zonder strijd overgeeft is het engelse leger al sterk verzwakt en hun koning ziek van vermoeidheid.

Toch wordt de eindstrijd een klinkende overwinnibg voor Hendrik V en zijn leger. 10.000 fransen vinden de dood, tegen engelsen.

Ook de Dauphin, de franse kroonprins, is gesneuveld. De franse kroon kan voor Charles VI alleen worden gered door een nuwelijkmussen zijn dochter Catherine en Hendrik V.

De oude La Falstaff is in het hele stuk commentator en regisseur, en blijft zijn onbegrip over de keuze die Hendrik gemaakt heeft ten aanzien van hun relatie herhalen.

Samenvatting per scene

Eerste Bedrijf

1.1

La Falstaff fungeert in dit deel als regisseur en commentator. Deze eerste scene is een opmaat waarin La Falstaff verzucht dat hij op dit toneel, met dit publiek niet de grootsheid kan laten zien van Hendrik V. In zijn woorden klinkt de frustratie dat 'zijn' Hendrik niet mee is zoals hij hem graag zag. Hendrik V staat klaar om zich met zijn legers in te schepen voor de oversteek naar Frankrijk

1.2.

De aartsbisschop overlegt met een van zijn bisschoppen op welke manier zij de, door Hendrik in te voeren, belastingwet ongedaan kunnen maken. Ze komen tot de conclusie dat Hendrik na het bestijgen van de troon in zijn en hun voordeel veranderd is. Sterk, wijs en godvruchtig. Rest niets dan hem te steunen in zijn strijd.

De koning wil van hen wel weten of de strijd om Frankrijk gerechtvaardigd is. Op basis van het salisch recht dat volgens de kerkelijke leiders door de Fransen verkeerd worden geïnterpreteerd zou dat zeker zo zijn. Hendrik hoort ook in Frankrijk op de troon.

Westmoreland, Grey, York en van Marke doen ook nog en duit in het zakje. Na dat ook is uitgesproken dat de bewaking van de grens met Schotland heel sterk moet blijven en de kerk ook daar in meebetaald.

Tot slot meldt Montjoy zich namens het Franse hof om de aanspraken van Hendrik te bespreken. Dit overleg lijkt niet erg serieus. Om de strijd te voorkomen wordt een zak met tennisballen aangeboden. Hendrik slaat dit 'aanbod' af. Hij zal de strijd aangaan.

Tweede bedrijf

2.1.

La Falstaff vertelt dat de koning zich gereed maakt voor de strijd. Maar ook doet hij naar het publiek nog steeds een beroep op de, voor hem onbeikbare, liefde van Hendrik.

2.2.

Bij het inschepen wordt de vorst uitgeleide gedaan door, wat tot nu toe vertrouwelingen waren, York, Grey en van Marke.

Hij vertelt over een bedelaar die werd betrapt op belediging van de koning en zegt dat hij deze persoon wil vergeven. Zijn 'vrienden' raden hem dit af, dit moet zwaar bestraft worden.

Dan vragen ze hem naar het belofde mandaat, verbaasd dat dat blijkbaar aan alle drie beloofd is. Op dat moment heeft Hendrik een verrassing voor ze, ze zijn betrapt op hoogverraad en gaan daar voor gestraft worden. Verzoek om clementie wordt, met verwijzing naar hun eigen reactie op de bedelaar, afgdwimpeld. De troon schepen blijmoedig in.

Derde bedrijf

3.1.

Aan het Franse hof wordt overlegd wat de beste strategie is. Dieet aanvallen of in een laatste poging enige nietszeggende hertogdommen op te geven inclusief de hand van de koning van de dochter Catherine. Koning Charles VI is beducht voor Hendrik V, zijn oudoom de Zwarte Prins (Edward IV) heeft al eerder bewezen weinig genade te hebben voor Frankrijk en de Fransen. De Dauphin (kroonprins) wil de strijd aangaan, zijn vader gelooft daar niet zo in.

3.2.

Hendrik V staat voor de stad Harfleur, klaar voor het innemen van die stad. De gouverneur geeft zich over omdat de beloofde vestering van de Dauphin achterblijft. De stad wordt zonder slag ingenomen, de bevolking wordt daarbij gespaard. Het leger, en ook haar uitgeputte koning, kunnen een nacht uitrusten om zich voor te bereiden op een nieuwe mars.

3.3.

Het lied dat de soldaten van Hendrik V zingen bij het binnentrekken van Harfleur klinkt ook aan het Franse hof uit de mond van Catherine. Zich afvragend waarom het volk zich over kan geven aan de treurigheid van de Engelsen wordt door de koningbopgeopen tot nieuw elan. De strijd moet voortgezet, de Engelsen zijn verzwakt, nu is er de kans op de overwinning.

Vierde bedrijf

4.1.

La Falstaff bezingt de vergane liefde. Hoe mooi het was, de pijn, de haat die overblijft. Hij kan verlaten zijn, het verlangen blijft tot in de dood.

4.2.

De zieke Hendrik V bertreurt zijn koningschap. Een zware taak die hij moet volbrengen. Maar ook bidt hij om kracht voor zijn manschappen die hem zo trouw zijn. Over de manier waarop zijn vader de troon, ten koste van Richard II, besteeg vraagt hij vergeving. Hij beschrijft wat hij er voor doet om genade af te smeken en Richard te (laten) blijven gedenken.

4.3.

In het Franse kamp heerst euforie. Het volstaat om de schoonheid van, en de liefde van zijn berijders voor, de paarden te beschrijven. Een paard is te prefereren boven een vrouw. In het Engelse kamp wordt de dramatische toestand beschreven, getalsmatig zijn de Fransen sterk in het voordeel. Toch weet de zieke koning te motiveren, het wordt alles of niets, een tussenweg is er niet. Dit maakt hij ook duidelijk aan Montjoy die namens de Dauphin aanbiedt om in ruil voor een losgeld, de Engelse troepen te laten gaan. Dat wordt geweigerd. In drie aanvalsgolven proberen de Fransen de Engelse tegenstand te breken. Het uiteindelijke resultaat is een glorierijke overwinning van de Engelsen. Zonder noemenswaardige verliezen, en dan voor een deel nog door laffe Franse aanvallen op weerloze pages, is de overwinning voor Hendrik V. Als Montjoy komt vragen of de Fransen hun gewonden en de lichamen van hun prinses op mogen halen is er nog even twijfel bij Hendrik, hij mag gerust zijn. Dat wat hij nog aan Franse ruiters ziet zijn mensen die vluchten.

Vijfde bedrijf

5.1.

De balans wordt opgemaakt. 10.000 fransen zijn gedood, het merendeel edelen. Slechts een 30-tal engelsen zijn te betreuren, waaronder de zo lafhartig omgebrachte pages.

Catherine en haar vader Charles VI gaan in gesprek met Hendrik V.

De strijd was om Frankrijk zelf, niet slechts om te doden. De Daupin is dood, Charles VI ziet nu maar een optie om zijn familie op de troon te houden, door een huwelijk tussen Catherine en Hendrik V.

Catherine ziet dit wel zitten, Hendrik V vraagt zich nog wel of hoe hij daarbij zekerheid krijgt over de Franse troon. Het antwoord is duidelijk, een zoon moeten ze samen krijgen, Hendrik VI, die zal regeren over beide landen.

Het slot van het verhaal is weer voor La Falstaff, nog 1 keer mag hij zijn frustratie over de afwijzing van Hendrik bezingen. Dan sterft hij.

Aflevering 2: Margaretha di Napoli

Margaretha di Napoli, bekend als Margaret of Anjou, werd in 1429 in Napels geboren. Margaret of Anjou leefde van 1429 tot 1482. Margaret of Anjou was koningin van Engeland (vrouw van koning Hendrik VI) van 1445 tot 1461 en van 1470 tot 1471.

Algemene samenvatting

Hendrik V en zijn vrouw zijn dood. Prins Hendrik is nog te klein om te regeren. Gloster wordt protector van Engeland, Exeter wordt beschermer van de kroonprins. Al snel in het verhaal wordt duidelijk dat York, met zijn rechterhand Warwick heel andere plannen met de troon van Engeland hebben.

De situatie in Frankrijk is slecht, gedurende het verhaal wordt duidelijk dat er steeds meer ingeleverd moet worden. Een deel van deze strijd, waarin Jeanne D'Arc een belangrijke rol speelt wordt verteld als in dromen van Hendrik.

Er wordt getracht om Hendrik te koppelen aan een vrouw die een heel grote bruidsschat meekrijgt. Suffolk, al vroeg een vertrouweling van de koning, voorkomt dit en komt met, in zijn ogen, een betere huwelijkskandidaat. Margaretha di Napoli. De andere leden van het hof zijn woedend. Deze kandidaat kost geld! Twee belangrijke hertogdommen in Frankrijk moeten worden afgestaan.

Al snel blijkt dat Margaretha zich ook bemoeit met het regeren van het land. Maar niet alleen dat, ze is ook begerenswaardig en (omdat Hendrik VI religie veel belangrijker vindt dan het aardse leven) niet vies van gescharrel met Buckingham, Somerset en vooral Suffolk.

De vrouw van Gloster, die ook grote invloed heeft op de koning, wordt betrappt op zwarte magie. Ze wordt daarop verbannen, maar het kost ook Gloster zijn status. Om zijn invloed op de koning definitief te stoppen wordt hij vermoord door Suffolk.

York en Warwick zien, door een opstand in Ierland waar zij orde op zaken moeten stellen, hun kans schoon om een groot leger samen te stellen waarmee ze zullen proberen te macht in handen te krijgen. Tijdens deze opstand worden York en zijn zoon Schoon Rolandske gedood. Suffolk wordt gedood door Warwick.

Margaretha is zwanger, ze zegt.. van Hendrik VI. Ze gaat er van uit dat haar zoon Edward de volgende koning wordt.

Personen

Hendrik VI

Zoon van Hendrik V en Catherina van Frankrijk, in het begin van het verhaal Kroonprins, wordt later gekroond tot koning. Hendrik heeft meer met godsdienst en zijn relatie met God dan met het koningschap en de relatie met zijn vrouw.

Historische achtergrond:

- Leefde van 1421 tot 1471
- gekroond tot koning van Engeland in 1429 (Westminster Abbey)
- gekroond tot koning van Frankrijk in 1431 (Notre Dame)
- Afgezet door Edward IV in 1461
- Door inzet van Margaretha terug op de troon in 1470
- (vermoedelijk) vermoord in 1471

Persoonlijke notitie:

Het verhaal lezend én de historische achtergronden daarbij betreffend krijg ik langzaam maar zeker een zwak voor Hendrik VI. Ik heb geen diepte onderzoek gedaan, maar in verschillende historische bronnen wordt deze koning als 'zwakzinnig' of 'godsdienst waanzinnige' neergezet. Ik zie dat beeld niet terug bij Lanoye. Zeker, Hendrik is soms wel heel naïef, kan niet goed tegen ruzie en komt soms wel wat wereldvreemd over.

Maar hij heeft de meesten wel heel goed door. Mijn favoriete frase is waar hij Winchester de les leest: (4e bedrijf, scène 1):

Heer Winchester, U maakt mij bang,
Is plots de God tot wie u bad als bisschop
Een lagere dan Wie u nu vereert?
Zo nee: waarom dan deze nieuwe titel?
Zo ja: waarom steeg u in rang, niet hij?

Hij heeft haarscherp door dat deze leidsman van de kerk, vertegenwoordiger van God, zijn eigen roem en macht belangrijker vindt dat die van de God die hij dient.

Dat geldt niet voor Hendrik VI... alles ziet hij in het licht van de opdracht die van God gekregen zou hebben: het goede doen voor Engeland en het volk dat daar woont.

Margaretha di Napoli

Zijn vrouw, dochter van 'de koning van Napels'. Ze bemoeit zich vanaf het begin van haar komst met de regering. Is (lichamelijk dan) geliefd bij Suffolk, Buckingham en Somerset.

Historische achtergrond

- leefde van 1429 tot 1482
- haar vader stond achter Karel VII van Frankrijk
- Ze was een sleutelfiguur in de rozenoorlogen, de oorlogen tussen het huis van Lancaster en het huis van York die tussen 1455 en 1485 woedden
- Vermoed wordt dat zij buitenechtelijke relaties onderhield met Edmund Beaufort, hertog van Somerset en James Butler, graaf van Wiltshire, beiden trouwe volgelingen van Hendrik VI. Mogelijk werd 'hun' zoon Edward geboren uit een van deze relaties
- Na de machtsovername door Edward IV in 1471 zat ze enkele jaren gevangen maar werd in 1475 op verzoek van de Franse koning vrijgelaten.

Exeter

Oom van Hendrik V, oud-oom en beschermer van Hendrik VI. In de wetenschap dat Frankrijk verloren zal gaan sterft hij door ziekte.

Historische achtergrond

- Thomas Beaufort, Hertog van Exeter
- Leefde van 1377 tot 1427
- Zoon van Jan van Gent, halfbroer van Hendrik IV
- Was trouw aan alle koningen waar hij onder diende (Richard II, Hendrik IV, Hendrik V en Hendrik VI)
- Was na de dood van zijn neef Hendrik V lid van de regentschapsraad tot zijn dood in 1427
- Wordt gezien als een rechtschapen man die niet meedeed aan het politiek gekonkel.
- De jaren die hij nog onder Hendrik VI diende was hij veel ziek en had hij politiek niet veel invloed meer.

Jan Lancaster

Broer van Hendrik V, oom van Hendrik VI. Regent van Frankrijk, sterft door de hand van Jeanne D'Arc

Historische achtergrond:

- Jan van Bedford, ook John Plantagnet, 4^e zoon van Hendrik IV
- Leefde van 1389 tot 1435
- Regent in de Franse gebieden na de dood van Hendrik V
- Na succesvolle militaire campagnes werd na overwinningen die worden toegedicht aan Jeanne d'Arc de troon in Frankrijk verloren
- Hij leidde het proces dat Jeanne d'Arc op de brandstapel bracht

Hugo Gloster

Broer van Hendrik V, oom van Hendrik VI. Protector van het rijk. Hij heeft heel lang de touwtjes strak in handen, maar is trouw aan Hendrik VI. Als zijn vrouw wordt betrap op zwarte magie wordt hem, door Hendrik VI, het protectoraat ontnomen. Hij raakt verbitterd, om te voorkomen dat hij zijn oude macht over Hendrik VI nog kan gebruiken wordt hij gedood door Suffolk.

Historische achtergrond

- Humfred van Gloucester, 5^e zoon van Hendrik IV
- Leefde van 1390 tot 1447
- Regent in Engeland na de dood van Hendrik V
- 1^e huwelijk met Jacoba van Beieren, dochter van Willem VI van Holland, tijdens dit huwelijk streed hij aan de zijde van Jacoba in de Hoekse- en Kabeljouwse twisten. Het huwelijk werd na 3 jaar ontbonden
- 2^e huwelijk met Eleonora Cobham
- Was lang in een machtsstrijd gewikkeld met Henry Beauford, Kardinaal van Winchester
- In 1447 gearresteerd na aanwijzingen van zijn vrouw wegens landverraad en in gevangenschap gedood

Leonora

Vrouw van Hugo Gloster, tante van Hendrik VI. Zij neemt de moederrol op zich en is daardoor heel lang de persoon die Hendrik VI het meest vertrouwt. Dat ook tot afschuw van Margaretha die haar niet kan luchten of zien (overigens is dat wederzijds). Ze wordt door Margaretha betrap op het raadplegen van een heks. Als Hendrik VI dit hoort wordt ze verbannen, het betekend het einde van haar invloed.

Historische achtergrond:

- Leonora Cobham
- Leefde van 1400 tot 1452
- Al tijdens het huwelijk van Humfred met Jacoba van Beieren was ze zijn minnares
- In 1442 werd ze tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld op beschuldiging van samenzwering. Deze samenzwering was voor een groot deel gebaseerd op 'voorspellingen' van waarzeggers (o.a. John Home – Hume) van een ernstige ziekte bij Hendrik VI. Leonora werd daarna betrap op het kopen van gif.
- Na haar vonnis zat ze 10 jaar gevangen, waarvan 3 jaar op het eiland Man.

Bisschop Winchester

Oom van Hendrik V, oud-oom van Hendrik VI. Probeert veel invloed te houden op alles wat er aan het hof gebeurt met wisselend succes. Als man Gods heeft hij een zekere invloed op Hendrik VI, al vertrouwt die hem toch niet echt. Hendrik VI vind eigenlijk dat Winchester zich veel te veel bezighoud met het aardse. Winchester en Margaretha liggen elkaar ook niet. Winchester wordt uiteindelijk vergiftigd door Buckingham

Historische achtergrond

- Henry Beaufort, kardinaal van Winchester
- Leefde van 1375 tot 1447
- Zoon van Jan van Gent
- Trouw aan de troon onder Richard II, Hendrik V en Hendrik VI, zijn grootste invloed had hij op Hendrik VI
- Onder Hendrik IV bemoeide hij zich niet met het hof
- In 1417 werd hij door de paus tot kardinaal benoemt
- Hij streed om invloed aan het hof met met name Humfred van Gloucester
-

Buckingham

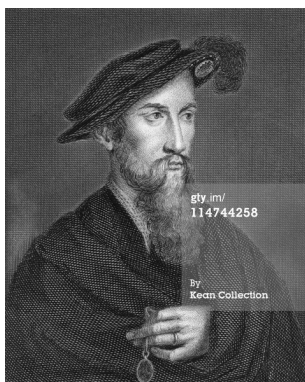

Rechterhand van Somerset. Ook hij is openlijk verliefd op Margaretha. Deze verliefdheid zal de relatie tussen de twee uiteindelijk kapotmaken. Ze trachten elkaar te verraden.

Historische achtergrond

- Humphrey Stafford, hertog van Buckingham
- Leefde van 1402 tot 1460
- Kleinzoon van Edward III (via zijn moeder)
- In de groepen rond de koning koos hij in eerste instantie de zijde van zijn oom de Bisschop van Winchester
- Hij bleef Hendrik VI altijd trouw en stond (dus) in de Rozenoorlog aan de zijde van Somerset. Hij heeft echter ook altijd geprobeerd om de partijen bij elkaar te brengen
- In 1460 stierf hij in een veldslag

Somerset

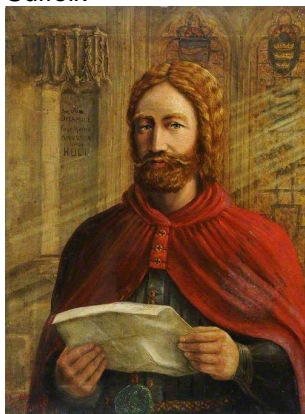

Broer van Winchester en Exeter, oom van Hendrik V, oud-oom van Hendrik VI. Is openlijk verliefd op Margaretha, en trouw aan de koning.

Historische achtergrond

- John Beaufort, hertog van Somerset
- Leefde van 1404 tot 1444
- Edmund Beaufort, hertog van Somerset
- Leefde van 1406 tot 1455
- Shakespeare heeft van deze twee broers 1 karakter gemaakt.
- John was vooral actief in Frankrijk, en werd door Hendrik VI erg gewaardeerd. De laatste jaren van zijn leven was hij ziek. Omdat er geen nakoming was ging zijn titel over aan zijn jongere broer
- Ook Edmund was lang actief in Frankrijk en verving daar in 1447 Richard Plantagnet (York). In korte tijd verloren de Engelsen veel macht. Dit werd hem door Plantagnet erg kwalijk genomen waardoor hun relatie vanaf dat moment erg vijandelijk was.
- In 1455 werd de eerste veldslag in de Rozenoorlogen uitgevochten, in deze slag kwam Edmund om het leven.

Suffolk

Vertrouweling van de koning én de koningin. Pas wanneer duidelijk is dat hij degene is die Gloster heeft vermoord valt hij in ongenade bij de koning die hem wil verbannen. Zo ver komt het niet. In een laatste vrijpartij met Margaretha (want ook hij...) wordt hij onthoofd door Warwick

Historische achtergrond

- William de la Pole, Graaf van Suffolk
- Leefde van 1396 tot 1450
- Diende in het leger onder Hendrik IV en Hendrik V in Frankrijk
- Wist zich als van rentmeester van de hofhouding vertrouweling van de koning te worden en verkreeg veel macht aan het hof
- Aan het eind van zijn leven brokkelde zijn macht af en werd hij, beschuldigd van verraad, voor 5 jaar verbannen. Tijdens de overtocht naar Frankrijk werd het schip aangevallen en werd hij onthoofd, wellicht zat de hertog van York achter deze aanval. Zijn lichaam spoelde aan in Engeland, werd herkend en hij kreeg alsnog een officiële begrafenis.

York

Hertog van York, 3^e graads familielid van de koning en kroonpretendent. Hij is lid van het hof, maar al in het begin van het stuk is duidelijk dat hij, samen met vertrouweling Warwick, andere plannen heeft. Hij wil zelf de Engelse troon bezetten. Op het moment dat dit lijkt te slagen (en Hendrik zich eigenlijk al gewonnen heeft gegeven) wordt hij gedood door Margaretha.

Historische achtergrond:

- Richard Plantagenet, Hertog van York
- Leefde van 1411 tot 1460
- Zowel van vader als moederszijde nakomeling van Edward III
- Was lang trouw aan de Engelse kroon (Hendrik V en Hendrik VI)
- Door erfenissen van zowel de familie York als de familie Mortimer een van de rijkste edelen van Engeland
- Door Somerset en Suffolk werd hij op een post in Ierland gezet, later kreeg hij, van Somerset, alsnog een post in Frankrijk. Op beide posten bleek hij van grote waarde voor Engeland

- In eerste instantie was hij trouw aan de troon en probeerde vooral een einde te maken aan de vele intriges rondom Hendrik VI.
- In 1453/1454 was hij protector toen Hendrik VI niet in staat was te regeren. Tijdens dit protectoraat liet hij Somerset opsluiten. Bij afloop van dit protectoraat kwam Somerset vrij en begonnen de vijandigheden die leidden tot de Rozenoorlog.
- Richard werd door Henry VI (omdat deze gevangen was gezet) tot koning benoemd in 1459. dit werd zwaar bevochten door o.a. Margaretha die door deze benoeming het koningschap van haar zoon in gevaar zag komen. In de strijd werd Richard gedood, zijn hoofd werd op de muren van de stad York tentoongesteld.

Warwick

Vertrouweling van York. Moordenaar van o.a. Suffolk.

Historische achtergrond:

- Richard Neville, Graaf van Warwick
- Leefde van 1428 tot 1471
- Zwager van Edmund Beaufort, hertog van Somerset en John Talbot
- Tot (rond) 1450 trouw aan de Hendrik VI, maar nam steeds meer afstand (onder andere door zijn slechte relatie met Somerset) en werd een trouwe bondgenoot van Richard Plantagenet (York)
- Hij bleef ook nog lang trouw aan Edward IV. Door allerlei omstandigheden (o.a. in de familiesfeer) koos Neville er voor om de zijde van Hendrik VI te kiezen. Edward IV werd verbannen en Hendrik IV werd weer koning in naam, maar feitelijk regeerde Neville. In de gevechten bij terugkeer van Edward IV werd Neville gedood.

Schoon Rolandke

Oudste zoon van York. Wordt gedood in de strijd om de troon. Zijn hoofd wordt in een doek binnengedragen waar zijn vader bij is.

Historische achtergrond

- Edmund, graaf van Rutland
- Leefde van 1443 tot 1460
- Was de tweede zoon van Richard Plantagenet
- Kwam in de zelfde veldslag om het leven als zijn vader. Ook zijn hoofd werd op de muren van York tentoongesteld

Hume

Mannelijke heks die Leonora helpt om contact te zoeken met geesten die haar toekomst kunnen voorspellen.

Historische achtergrond

- Sir John Home
- Biechtvader van Eleonora
- Was betrokken bij de samenzwering tegen Hendrik VI, de andere twee betrokkenen, Thomas Southwell en Roger Bolingbroke, werden veroordeeld.

Samenvatting per scène

Eerste bedrijf

1.1

Locatie: Westminster Abbey

Hendrik V en zijn vrouw Catherina van Frankrijk zijn dood. De verslagenheid onder degenen die achterblijven, waaronder de kleine Hendrik. Nog een peuter.

In dit hoofdstuk wordt al snel duidelijk dat de partijen die het nu voor het zeggen hebben in Engeland elk een eigen koers willen varen.

Hugo Gloster, broer van Hendrik V en oom van Hendrik VI, is benoemd als Protector. In Frankrijk is de situatie slecht, de troepen verliezen hun moraal, diverse belangrijke steden dreigen te zullen vallen.

Exeter (oud oom van Hendrik) werpt zich in deze scène op als zijn beschermer, een taak die hij zal delen met zijn schoonzus, vrouw van Gloster, Leonora. Winchester (broer van Exeter) en bisschop vertegenwoordigt de kerkelijke macht, er wordt aan zijn 'kerkelijkheid' niet veel waarde geacht en wat belangrijker is, hij wordt door zijn neef Gloster gewantrouwd.

York en zijn rechterhand Warwick laten zich nog niet echt kennen, maar gooien wel al olie op het vuur. Al helemaal als Somerset (broer van Winchester en Exeter), Buckingham (zijn vertrouweling) en Suffolk het nieuws brengen dat Charles de zoon van Karel VI aanspraak doet op de troon in Frankrijk.

1.2

Locatie: Orleans, op het slagveld

In dit stuk droomt Hendrik regelmatig over Pucelle. Hij verbeeld zich dat hij de Dauphin is. In deze eerste droom ontmoet hij Pucelle, de maagd van Orleans, Jeanne D'Arc. Zij biedt haar diensten aan om Orleans te bevrijden. Hij wil er niet op ingaan, voor een vrouw is hij (en daarmee de vijanden) niet bevreesd. Ze overtuigt hem door hem in een gevecht het zwaard op de keel te zetten.

Pucelle gaat de strijd aan met Talbot, de moedigste onder de Engelse ridders, en overwint.

Tweede bedrijf

2.1

Locatie: London, de troonzaal

Hendrik leert lezen van zijn tante Leonora. Ze vertelt hem dat hij tot koning gekroond zal worden in Parijs, hij geeft blij daar weinig trek in te hebben. Ook maakt ze met hem de afspraak dat hij altijd naar haar zal luisteren en niet naar anderen.

York en Warwick discussiëren met Sommerset, Winchester en Suffolk over de afkomst van York. Zoon van de door Hendrik V, op verdenking van verraad, vermoorde Hertog York. Door de ruzie raakt Hendrik overstuur, want zo zegt hij... zo kan ik geen boeken lezen.

2.2

Locatie: Orleans, op het slagveld

Hendrik droomt weer van Pucelle. Nu is Lancaster degene die door haar wordt overwonnen.

2.3

Locatie: de troonzaal

Hendrik wordt tot koning Hendrik VI gekroond. Opnieuw gaan de kemphanen de discussie met elkaar aan over wat de beste strategie is om Frankrijk te behouden. Hendrik IV neemt zijn taak in al zijn kinderlijke wijsheid heel serieus en roept hen op om gezamenlijk op te trekken tegen Frankrijk.

De familieleden komen ook met een huwelijkskandidaat. In dat gedoe heeft Hendrik VI echt nog

geen zin, hij wil eerst nog studeren.

2.4

Locatie: Orleans, op het slagveld

Hendrik droomt weer van Pucelle. De Dauphin is nu dood. Pucelle is bij York en Warwick die haar verslagen hebben en klaar staan om haar op de brandstapel te zetten. Ze is in verwachting. York gaat er van uit dat dat van de Dauphin moet zijn geweest. Ze wordt verbrand en sterft.

Derde bedrijf

3.1

Locatie: de troonzaal

Exeter sterft in de wetenschap dat Tablot en Lancaster al dood zijn en dat de troon van Frankrijk niet lang meer in handen van Hendrik zal zijn.

Leonora ziet haar kans schoon, want met de dood van Exeter zal Gloster niet alleen Protector zijn, maar ook Regent over de nog jonge Hendrik VI. Haar droom is dat ze met haar man, zo goed als koning, als een koningin zal kunnen optreden. Gloster maakt haar duidelijk dat dit slechts een droom mag zijn. Hendrik is en blijft de koning.

3.2

Locatie: de troonzaal

Hendrik VI, die steeds meer blij geeft van zijn religieuze inslag, praat met zijn vertrouweling Suffolk over trouwen. De eerder genoemde Chislaine D'Armagnac is volgens Suffolk zo lelijk dat haar vader er alles voor over heeft om haar te laten trouwen. Hij overtuigt Hendrik dat hij beter kan trouwen met Margaretha, afkomstig uit Napels. Door hoe hij over haar vertelt is Hendrik bij op het eerste gehoor al verliefd.

3.3

Locatie: de troonzaal

Margaretha doet haar intrede aan het hof. Ze is schoon, dat is zeker waar. Het huwelijksverdrag dat Suffolk heeft gesloten met haar vader, de vorst van Napels, doet het hof wel schrikken. Het hertogdom van Anjou en het graafschap Maine, belangrijke gebieden in Normandië, zullen worden teruggegeven aan de Hertog. En de kosten voor de reis zullen worden betaald door Hendrik VI.

Gloster, Leonora en York zijn alles behalve gelukkig met deze keus. Gloster lijkt nog het meest begaan met het koninkrijk. York ziet zijn kansen op de troon door dit huwelijk nog meer dalen. Winchester, Buckingham en Somerset willen om verschillende redenen gaan tornen aan de macht van Gloster. Ook lijken Buckingham en Somerset erg onder de indruk van de vrouwelijkheid van de nieuwe koningin en wedden er om wie haar het eerst zal verleiden. Warwick en York tenslotte, nemen de geschiedenis nog eens door en komen tot de slotsom dat eigenlijk alleen York aanspraak zou mogen maken op de troon.

3.4

Locatie: de paleistuin, een stille plek

Leonora doet een beroep op de heks Hume om te weten wat de toekomst haar brengen zal. Margaretha, vergezeld door Suffolk, betrapt haar daarbij. Ze maken elkaar duidelijk dat ze voor elkaar vallen. In dat zelfde gesprek geeft Margaretha ook aan Leonora te haten waarop Suffolk aanbiedt dat hij het hof van haar zal ontdoen.

3.5

Locatie: een buitenplaats (Shakespeare: St Albans)

Het hele hof is bij een om te jagen. Het duurt natuurlijk niet lang voor er weer allerlei hooglopende ruzies zijn. Aan het eind wordt het hardst gezaagd aan de stoelpoten van Gloster. Hij wordt er van beticht dat door zijn bestuur Frankrijk wordt verkwanseld.

Dan komt Buckingham op met het nieuws dat Leonora betrapt is op zwarte magie. Hendrik VI is daarvan natuurlijk helemaal ondersteboven. Dit druist in tegen alles wat de geloofsleer zegt, maar het betreft wel zijn 'tantetje'.

Leonora wordt door Hendrik verbannen naar Man. Ook neemt hij Glosters Protectoraat af. Vanaf nu is hij zijn eigen protector. Gloster en Leonora hebben elkaar ook nog veel te vertellen en wensen elkaar de hel en een dood van duizend angsten.

Vierde bedrijf

4.1

Locatie: de troonzaal

Voordat de kroonraad begint zijn er eerst allerlei gesprekjes.

De relatie tussen Buckingham en Somerset wordt slechter, vooral door het feit dat ze steeds meer elkaars rivalen worden in de gunst om Margaretha.

Winchester, net benoemd tot aartsbisschop, maant Somerset om zijn houding ten opzichte van Suffolk om daarmee ook zijn invloed te houden op de koningin en koning.

Buckingham waarschuwt York inmiddels dat er een complot tegen hem wordt gesmeed, door Somerset.

York en Warwick maken afspraken over wie, wie zal bestrijden. Somerset is voor York, Warwick neemt Suffolk en samen zullen ze zich over Margaretha ontfermen.

Tussen Hendrik VI en Winchester loopt het ook niet lekker. Hendrik maakt zich vooral zorgen om het feit dat 'de kerk', in de persoon van Winchester, zich veel te druk maak om de aardse macht. Ook de mening die de bisschop over de koningin heeft zit hem niet lekker.

Hendrik en Margaretha spreken naar elkaar nog eens hun verbondenheid uit. Als Suffolk binnen komt blijkt wel dat er tussen hem en Margaretha ook wel wat speelt.

Gloster is te laat, diens veranderende houding wordt besproken. De koning maakt zich daar zorgen over, de rest lijkt even op een lijn te komen, allen zijn hem liever kwijt dan rijk.

Als Gloster binnenkomt maakt hij duidelijk dat hij weet dat ze tegen hem samenspannen, op bevel van Suffolk wordt hij gevangen gezet.

Hendrik kan dit niet aanzien, hij verlaat de kroonraad.

Met elkaar wordt besloten dat Gloster dood moet, maar dat een proces niet handig is, de Koning zal hem daarin vrij spreken.

Terwijl Margaretha en Winchester nog wat stekeligheden uitwisselen komt een bode melden dat er opstand is uitgebroken in Ierland.

York krijgt het bevel om tegen de opstandelingen op te trekken en ziet dit als een mooie kans om sterke legers op te bouwen zodat hij bij terugkomst de macht kan grijpen.

4.2

Locatie: de troonzaal

Buckingham betuigt zijn liefde voor en verlangen naar Margaretha. Ze vraagt welke daad hij voor haar wil doen om dat te bewijzen. Hij wil de aartsbisschop het zwijgen voor haar op leggen. En haar wederdienst zou moeten zijn dat zij Somerset haar bed ontzegt.

Terwijl ook Somerset zijn liefde komt betuigen roept Hendrik VI toch weer de kroonraad bij elkaar. Hij wil Gloster zelf laten getuigen of hij schuldig is. Dat zal niet meer gaan, tot groot verdriet van Hendrik is Gloster die nacht overleden. Suffolk en Margaretha veinzen hun medeleven. Daarna maakt Margaretha duidelijk dat ze erg teleurgesteld is in haar echtgenoot.

Buiten klinkt er lawaai, het volk is in opstand gekomen. Warwick vertelt dat dat komt omdat men Suffolk verdacht van de moord op Gloster.

Terwijl Somerset er tussenuit probeert te knippen discussiëren Margaretha en Warwick met elkaar. Zij beschuldigt hem van opruiing, natuurlijk ontkent hij en vraagt waar de bisschop is. Volgens Margaretha is er een banket voor hem georganiseerd.

Ook Hendrik VI bemoeit zich met het gesprek. Hij draagt Warwick op om het volk toe te spreken en dat hij Suffolk zal verbannen. Dat is natuurlijk niet naar de zin van Margaretha.

In het slot van de scène vrijen Margaretha en Suffolk nog éénmaal, terwijl hij klaarkomt wordt hij onthoofd door Warwick. Ook zien we Winchester die tijdens de 'feestelijke maaltijd' wordt vergiftigd door Buckingham.

Vijfde bedrijf

5.1

locatie: de troonzaal

Margaretha treurt om Suffolk, en Hendrik weet dat hij nooit voor haar kan betekenen wat Suffolk betekende. Margaretha maakt wel duidelijk dat ze naast hem wél koningin wil zijn.

Somerset en Buckingham brengen nieuws. York komt met een groot leger terug uit Ierland en de opstandelingen sluiten zich bij hem aan.

Hendrik VI verliest zich in zijn godsdienstwaan. Buckingham zegt dat York voor Somerset komt, Somerset ontkent dat hij een verrader is.

Hendrik denkt de situatie te kunnen redden door Somerset gevangen te laten zetten terwijl Margaretha zich wil laten nemen door Somerset.

Warwick en York vieren hun overwinning al vast, Buckingham beseft nu pas wat er werkelijk te gebeuren staat. Hij vraagt York niet dezelfde fout te maken als Hendrik IV en wijst hem er op dat York's zonen de wettelijke troonopvolgers zijn. York zegt naar hem te luisteren.

Als York aan het hof komt blijkt anders. Hij wil Hendrik VI afzetten en Margaretha naar Italië terugsturen. Hendrik beseft eigenlijk niet goed meer wat er gebeurt en wil vooral een einde maken aan het constante geruzie waar zijn vrouw (ook) een middelpunt is.

Het hoofd van Yorks oudste zoon Schoon Rolandke wordt tevoorschijn gehaald door Somerset en York wordt doodgestoken door Margaretha.

Nu worden Somerset en Buckingham beiden door Margaretha weggestuurd. Ze heeft ze niet meer nodig.

Margaretha en Hendrik VI sluiten de scène af. Margaretha blijkt zwanger, ze maken elkaar verwijten over alles wat is gebeurd. Voor Margaretha is één ding duidelijk... haar zoon zal een échte koning worden!

Aflevering 3: Edward IV

Edward IV leefde van 1442 tot 1483
Edward IV was koning van Engeland van 1471 tot 1483

Algemene samenvatting

De zonen van de, door koningin Margaretha om het leven gebrachte, hertog van York willen hun vader en broer wreken. Meer nog... ze maken aanspraak op de troon. De oudste Edwaar (Edward IV) benoemt zich zelf tot koning en zijn broers maakt hij hertog (van Gloster en Clarence). Warwick stelt voor dat Edwaar trouwt met de dochter van de Franse koning.

Als Warwick naar Frankrijk is om het huwelijksverzoek over te brengen ontmoet Edwaar echter Elisabeth. Hij trouwt met haar.

Als Warwick en de Franse koning dit horen, loopt Warwick over en arrangeert een huwelijk tussen zijn dochter en kroonprins Edward. Hij trekt nu aan het hoofd van de troepen van Margaretha (en Hendrik) op tegen Edwaar.

Ze winnen deze strijd, waarna Sjors trouwt met de jongste dochter van Warwick. De tweede regering Hendrik VI en Margaretha geen stand. Edwaar trekt tegen hen op en wint weer.

De zoon van Margaretha wordt gedood door de broers, Hendrik VI wordt in de gevangenis gedood door Risjaar. Nadat Sjors weer in genade is aangenomen bij Edwaar wordt ook Warwick gedood.

Een nieuwe kroonprins wordt geboren, Margaretha wordt het land uitgezet. En Risjaar... hou hem in de gaten...

Personen

Kroonprins Edward	Komt in het verhaal bijna niet voor. Trouwt met de dochter van Warwick, maar sterft in de armen van zijn moeder. Om het leven gebracht door de broers van York
Koning Edwaar	Edwaar van York benoemt zich zelf tot koning, Edward IV. Hij haalt zich de woede van Warwick op het lijf door niet met de zuster van de Franse koning te trouwen, maar met Elisabeth. Een vrouw 'uit het gewone volk' die aan het hof haar recht kwam halen.
Elisabeth	Weduwe van een trouwe dienaar van de oude hertog van York. Edwaar wordt verkikkerd op haar. Zij is de nieuwe koningin.
Risjaar, hertog van Gloster	De gebochelde Risjaar wordt door zijn broer tot hertog van Gloster benoemd, een naam die hij liever niet zou dragen. Hij blijft in naam trouw aan zijn broer, maar bij het doden van Hendrik VI vertelt hij eigenlijk al wat hij van plan is. Hij is de broer die over zal blijven.
Sjors, hertog van Clarence	Sjors wordt door zijn broer tot hertog van Clarence benoemd. Het door Edwaar aangegane huwelijk met Elisabeth bevalt hem niet. Hij bedenkt dat als hij de dochter van de (op dat moment overgelopen) Warwick trouwt, dat hij een goede kans maakt de kroon in handen te krijgen. Later, als Edwaar hem herinnert aan de dood van hun vader en broer, loopt hij weer over naar zijn broers.
Warwick	De getrouwe van de hertog van York geeft goede raad aan de zonen. Deze raad wordt echter door Edwaar niet opgevolgd waardoor hij voor gek staat tegenover de koning van Frankrijk. Hij besluit dan om voor Margaretha te gaan. Hij krijgt van de koning het protectoraat (samen met Sjors). Nadat de strijd tegen de Yorks is verloren wordt hij ter dood gebracht.
Hendrik VI	De koning die geen koning wilde zijn. Zijn macht wordt voor het grootste gedeelte uitgeoefend door zijn vrouw. Hij wil vooral de wil van God doen, maar is uiteindelijk de oorlogen zat. Hij sterft in de gevangenis door de hand van Risjaar
Margaretha	Een strijdbare koningin, die blijft vechten voor de kroon van Engeland op het hoofd van haar man. Ze verliest een strijd, gaat naar Frankrijk om bondgenoten te zoeken en vindt die (ook door de keuzes van Edwaar). Nog een keer wint ze en komt terug op de troon. Uiteindelijk verliest ze de troon, maar erger nog ook haar zoon. Ze wordt verbannen naar Frankrijk
Somerset	Als minnaar van Margaretha wijkt hij niet van haar zijde. Hij voert de legers aan die haar naar Engeland terugbrengen.
Buckingham	Heeft zijn oude vriend in de steek gelaten en koning Hendrik IV verraden. Leeft nu aan het hof van de Yorks.

Samenvatting per scène

Scène 1

1.1

De hertog van York en zijn oudste zoon, Schoon Rolandeke, zijn dood. Zijn overgebleven zonen zijn bij elkaar.

Warwick vertelt hoe hun vader is gestorven. Margaretha, koningin naast Hendrik VI is de schuldige.

Dezelde dus als degene die nu optrekt om ook alle herinnering aan York, hen dus, uit te wissen. Ze ontvangen Margaretha en haar gevolg. De ontmoeting is bepaald niet vriendelijk.

De ruzie leidt tot een gevecht waardoor Margaretha en gevolg moeten vluchten. Koning Hendrik VI vlucht niet mee, hij zondert zich af en beklagt zich over de strijd die gaande is. Door Magaretha wordt hij gemaand mee te gaan, hij sukkelt achterde vluchters aan.

De broers York mishandelen een zwaargewonde man, zij hebben hem vooral meegenomen voor zijn hoofd... als vervanging van het hoofd van hun vader dat, o schande, nog steeds wordt tentoongesteld.

Het gesprek komt op het koningschap. Warwick geeft adviezen:

- als Hendrik VI gevangen wordt genomen, doodt hem dan niet zodat zijn zoon de kroon niet op kan eisen;
- trouw met de zus van de koning van Frankrijk, zodat er weer een bondgenootschap kan ontstaan.

Edwaar gaat niet in op het advies over Hendrik VI, en geeft Warwick de vrije hand om de zus van Roi Louis te halen.

Dan roept hij zichzelf al vast uit tot koning, Risjaar wordt hertog van Gloster en Sjors de hertog van Clarence.

Risjaar baalt van zijn titel, hij vindt dat er een naar luchtje aan hangt.

1.2

Hendrik VI doolt rond in het noorden van het rijk en beklagt zich over zijn lot als verstoten koning. Hij dankt God dat Margaretha en Edward konden ontkomen, maar bidt ook dat ze Roi Louis van Frankrijk kan overtuigen haar te helpen. Als God dat allemaal niet wil, zal hij in zijn lot berusten.

Scène 2

2.1

Elizabeth, weduwe van John Gray wordt voor King Edwaar gebracht. Haar man heeft, in dienst van de oude hertog van York al zijn eigendommen verloren aan Margaretha en smeekt of de koning haar recht wil doen.

Edwaar is wel van haar gecharmeerd en probeert haar in bed te krijgen. Kuis als ze is, wil ze dat alleen als hun relatie 'vast'. Zelf gaat ze daarbij nog uit van de rol van 'bijzit'. Als Edwaar haar vastberadenheid ziet is hij om. Ze moet zijn koningin worden.

Omdat ze al zonen heeft ziet Risjaar de kans om koning te worden erg klein worden.

Bij zijn broer meldt hij dat Hendrik VI gevangen is genomen, Edwaar heeft het echter te druk met zijn Elizabeth.

2.2

Warwick is aan het Franse hof om de koning te bewegen Bona te laten trouwen met Edwaar, niet wetend wat zich in Engeland heeft afgespeeld.

Hij is er samen met Anna zijn dochter die hij hoopt te kunnen koppelen aan een Franse prins, zij heeft daar echter niet zo'n trek in.

Ook Margaretha is inmiddels gearriveerd en vraagt Roi Louis om zijn steun. De koning ziet echter wel wat in het huwelijk tussen zijn zuster en Edwaar en wil voor die optie kiezen.

Dan komt het bericht binnen dat Edwaar is getrouwd met een burgerweduwe. De Roi Louis is woedend, Warwick niet minder en hij loopt over naar Margaretha en Hendrik VI.

Hij vraagt de koning nu om een leger om ten strijde te trekken tegen Edwaar en geeft zijn dochter ten huwelijk aan Prins Edward.

2.3

Sjors komt klagen bij Edwaar over het gesloten huwelijk en wat de gevolgen daarvan zijn. Behalve het gevaar dat ze nu lopen, had hij ook willen trouwen met Anna. Hij besluit zijn kans te wagen bij de jongste dochter van Warwick en kiest dus eigenlijk partij voor de tegenstander.

Buckingham en Risjaar komen vertellen dat Warwick met een groot leger is geland op de Engelse kust. De strijd kan beginnen. Risjaar zegt (...) nog achter Edwaar te staan.

2.4

Hendrik VI wil zijn kroon aan Warwick overdragen, die vindt echter dat Sjors (inmiddels dus zijn schoonzoon) moet krijgen. Hendrik besluit dat zij samen het protectoraat krijgen.

Inmiddels stelt Edwaar toch weer een leger samen en bereikt de hoofdstad. Warwick en Sjors ontkomen, maar Hendrik wordt gevangen genomen door Edwaar, Risjaar en Buckingham.

Warwick gaat de confrontatie met Edwaar aan. Hij blijft trouw aan Hendrik en waarschuwt voor de troepen van Somerset die ook in aantocht zijn.

Als Edwaar Sjors herinnert aan wat hun vader en hun broer is overkomen kiest Sjors toch weer voor de zijde van York, voor Edwaar en doodt Warwick.

2.5

Margaretha landt nu met de troepen van Somerset, eigenlijk voert ze ze zelfs zelf aan.

Ze worden uiteindelijk omsingeld en verslagen door Edwaar.

Na het gewoonlijke gescheld over en weer wordt kroonprins Edward doodgestoken door de broers York. Dan is er nog de vraag wat met Margaretha te doen. Risjaar wil haar het liefste doden, dat is ook haar eigen wens nu haar zoon dood is. Zowel Buckingham (haar oude lief), Sjors als Edwaar vinden dat ze moet blijven leven. Dat gebeurt ook ze krijgt de rust van de dood nog niet.

Scène 3

3.1

Hendrik VI zit gevangen en beklagt zich bij zijn gestorven vader. Als Risjaar hem komt opzoeken voorspelt Hendrik VI voor Risjaar een bloedig leven, waar velen aan zullen sterven.

Risjaar op zijn beurt, steekt Hendrik en maakt duidelijk dat hij niemand zal ontzien. Hij laat nu al weten geen broer voor zijn broers te zijn. Hendrik VI sterft, Risjaar en zijn maatje Buckingham zijn tevreden.

3.2

Koning Edwaar laat trots zijn pas geboren zoon prinsje Edwaar aan zijn broers zien. Hij maakt direct duidelijk dat dit de volgende koning zal zijn.

De broers en Buckingham feliciteren hem en Elisabeth.

Voor het feest kan beginnen wordt nog wel het vonnis geveld over Margaretha, ze wordt het land uitgezet, het is afgelopen met haar macht.

Aflevering 2: Risjaar Modderfokker Den Derde

Richard III leefde van 1452 tot 1485
Richard III was koning van Engeland van 1483 tot 1485

Algemene samenvatting

De stemming tussen de broers York wordt snel slechter. Risjaar heeft nog maar één doel, zelf koning worden. Alles lijkt daarvoor geoorloofd.

Eerst trouwt hij met Anna, de weduwe van kroonprins Edward (zoon van Hendrik VI). Hij vermoordt zijn broer Sjors en weet koning Edwaar gek van woede te maken door hem de dood van Sjors te verwijten.

De zoons van Edwaar en Elisabeth zijn de kroonpretendenten, Risjaar laat ze opsluiten in de toren waar ze niet meer uitkomen. In de rest van het verhaal wordt aangenomen dat ze dood zijn.

Ook de broer van Elisabeth wordt gedood, op beschuldiging van verraad.

Nu is de weg vrij voor Risjaar om zich te laten kronen tot koning. Om vaster in zijn schoenen te staan tegen over Richmond, die vanuit Frankrijk aanspraak maakt op de Engelse troon wil Risjaar trouwen met het dochter van Edwaar en Risjaar. Voor dat dit kan moet Anna echter dood.

Buckingham is ontevreden want krijgt niet wat hem beloofd is, hij loopt over naar Richmond.

Als Richmond optrekt verliest Risjaar de strijd. Na nachtmerries waarin alle doden langskomen die hij op zijn geweten heeft, roept hij nog een keer om een paard om ten strijde te kunnen trekken tegen Richmond... hij verliest.

Personen

Risjaar (Richard III)	Broer van koning Edwaar (Edward IV), gebocheld en scheef. Hij heeft nog maar een doel, koste wat kost koning worden. Het maakt daarbij niet uit wie er gedood moet worden. Broers, vrouw, neefjes... hij is meedogenloos
Edwaar (Edward IV)	Koning, maar het strijden moe. Hij wil vader zijn voor zijn zoons. Zwak als hij al is, sterft hij in een ruzie met Risjaar over de dood van hun broer Sjors
Sjors	De derde broer, gevangen gezet en in de gevangenis vermoord door Risjaar.
Elizabeth	De vrouw van Edwaar die uiteindelijk behalve haar man ook haar kinderen verliest aan Risjaar
De Hertogin van York	Moeder van de drie prinsen. Betreurt de dag dat ze Risjaar baarde.
Margaretha di Napoli	Weduwe van Hendrik VI. Vol wraakgevoelens naar alles wat York heeft.
Anna	Weduwe van Kroonprins Edward (zoon van Hendrik VI en Margaretha). Wordt door Risjaar overgehaald om met hem te trouwen. Wordt echter ook door hem vermoord.
Rivers	Broer van Elizabeth. Heeft aan het hof aanzienlijke macht, maar is daarmee een bedreiging voor Risjaar die hem dus laat doden
Buckingham	Vriend van Risjaar, knijpt regelmatig een oogje toe. Het doden van de prinsen moet hij over nadenken. Als hij heeft besloten het te doen besteed Risjaar geen aandacht aan hem én aan de eerder beloofde beloning. Hij loopt over naar het leger van Richmond
Rattcliffe	Knecht van Risjaar die hem trouw blijft, maar ook hij moet die trouw bekopen. In een woede aanval doodt Risjaar hem
Graaf Stanley	Aangetrouwde neef van Richmond. Staat lang aan de zijde van Risjaar, maar kiest uiteindelijk voor Richmond.
Richmond	Troonpretendent, is familie in de lijn van de Lancasters. Als Buckingham eenmaal is overgelopen lukt het hem (en zeker als ook Stanley zich aansluit) om Risjaar te overwinnen
Kroonprins Edwaar en Richard van York	De nog kleine zontjes van Edwaar en Elisabeth. Na de dood van Edwaar wordt de kroonprins wel tot koning uitgeroepen, maar de beide prinsen worden opgesloten in de toren en mag aangenomen worden dat ze dood zijn.

Samenvatting per scène

Scène 1

1.1

Risjaar ziet zijn broer van een strijdbare koning veranderen in een huiselijke vader. Balend van zijn eigen mismaaktheid en het lege bestaan zonder oorlog besluit hij zijn broers tegen elkaar op te zetten. Hij voorspelt dat Edwaar Sjors gevangen zal zetten

De voorspelling komt uit. Sjors wordt naar de toren geleid. Richaar doet net of hij voor Sjors op zal komen, als hij nog nageniet van dit spel komt hij de begrafenisstoet tegen die kroonprins Edward wegbrengt. Hij spreekt de weduwe Anna aan.

Hij weet het voor elkaar te krijgen dat Anna's haat kleiner wordt. Aan het einde van het gesprek laat ze het al open of hij een kans maakt bij haar. Zelf is hij niet alleen daardoor verrast, maar ook door zijn eigen verliefdheid.

1.2

Elisabeth uit naar Rivers (haar broer) en graaf Stanley zorgen om de gezondheid van Edwaar. Risjaar vraagt aan hen wie hem zwart probeert te maken bij de koning en geeft Elisabeth de schuld dat Sjors in de gevangenis zit. Ook verwijt hij haar dat alle leden van het hof nu zijn gerelateerd aan haar. En dat nog wel nadat Sjors en hij zo hun best hebben gedaan om Edwaar op de troon te krijgen en te houden. Sjors heeft zelfs zijn schoonvader gedood voor Edwaar,

Margaretha meldt zich weer eens aan het hof om nog maar eens duidelijk te maken hoe ze over de York dynastie denkt. Risjaar heeft een stevig weerwoord. De verwijten gaan heen en weer. Uiteindelijk probeert Buckingham te sussen waarop Margaretha probeert hem over te halen haar weer te steunen. Dat gaat niet gebeuren.

Na dat Margaretha weg is wordt iedereen bij de koning geroepen. Risjaar blijft nog even achter en geniet hardop van het feit dat hij ze allemaal voor de gek houdt. Buckingham hoort dit maar belooft achter Risjaar te blijven staan in ruil voor een graafschap.

1.3

Risjaar zoekt Sjors op in de toren. Sjors herkent hem niet, denkt dat het een bediende is. Sjors vertelt dat hij gedroomd heeft dat Risjaar en hij samen per boot het koninkrijk verlaten en dat hij per ongeluk door Risjaar overboord wordt geduwd en verdrinkt.

Sjors vertelt dat hij achter zijn broer wil staan, dat Risjaar hem altijd trouw zal blijven en zal huilen aan de gedachte dat hun vader ze bezworen heeft samen te blijven.

Risjaar zal inderdaad janken... van het lachen. Hij bedankt Sjors voor het idee om hem te verdrinken en duwt zijn hoofd in de emmer. Als een engel der wrake doodt hij Sjors.

Tweede bedrijf

2.1

Risjaar komt aan het hof en zegt weer vrienden te willen worden met iedereen die aanwezig is. Als Elisabeth aan Edwaar vraagt om Sjors te vergeven is Risjaar beledigd, als of iedereen niet weet dat Sjors dood is. Hoe durft ze dat te zeggen. Natuurlijk was het nieuws nog niet doorgedrongen, maar Risjaar zet zo weer iedereen op het verkeerde been.

Edwaar is er van overtuigd dat hij het doodsvonnis heeft ingetrokken. Risjaar maakt hem echter helemaal gek door te blijven praten over het doodsvonnis en het te laat intrekken er van. De woordenstrijd die ontstaat wordt Edwaar uiteindelijk te veel. Al scheldend sterft hij.

Risjaar speelt berouw.

Zijn moeder en Elisabeth beklagen zich allebei om de doden die ze moeten betreuren. Maar nieuwe plannen moeten worden gemaakt. Buckingham stelt voor om de kroonprins te halen en hem als koning te kronen. Wel voorzichtig, zodat niet al te duidelijk wordt dat het land op dit moment in crisis verkeert. Er is namelijk nog iemand die de kroon opeist, Richmond, zoon van Somerset, een Lancaster.

Derde bedrijf

3.1

Buckingham en Risjaar ontvangen kroonprins Edwaar. Op diens vraag waar de rest van de familie is vertelt Risjaar hem dat hij zijn oom Rivers niet moet vertrouwen en stuurt Stanley om zijn broertje Richard van York op te halen bij Elisabeth.

Hij zegt kroonprins Edwaar (en als Richard is gearriveerd, aan beiden) dat het het best is als ze een paar dagen tot rust komen in de Toren. Hoewel ze er niet zo'n zin in hebben laten ze zich uiteindelijk overhalen door Risjaar.

Nu is Rivers aan de beurt en... zal Stanley doen wat hij moet doen?

3.2

In de Toren ontmoet Rivers Risjaar met zijn gevolg, inclusief de burgemeester. Hij brengt een bakje aardbeien mee en geeft daarvan aan Risjaar, die net doet alsof hij nu vergiftigd wordt. Hij beschuldigt Elisabeth daarvan maar neemt in die beschuldiging Rivers mee.

Rivers wordt gedood zonder proces. Onder het motto dat dat wel moest omdat anders het volk in opstand had kunnen komen wordt het door de burgemeester aanvaard. Die zal het volk ook vertellen dat een verrader is gestorven. Ratcliff, de knecht van Risjaar krijgt de opdracht ook te vertellen dat Edwaar een bastaard was en Risjaar uiteindelijk de enige echte zoon van de hertog van York. Hij is dus de enige die recht heeft koning te zijn. Hij kroont zichzelf en vraagt Buckingham naar de kroonprins Edwaar te gaan om die te doden. Buckingham vraagt bedenktijd.

Vierde bedrijf

4.1

Ratcliff is bij Elisabeth, de hertogin van York en Anna om Anna op te halen want Risjaar wil haar aan zijn zijde als hij wordt gekroond. De vrouwen worden horen dan pas dat Risjaar zichzelf tot koning heeft benoemd. Elisabeth en de hertogin betreuren Anna, die zelf ook zegt dat haar huwelijk met Risjaar niet is wat zij eigenlijk zou willen.

Elisabeth en de hertogin kijken samen nog één keer naar de toren waar hun (klein)kinderen zijn.

4.2

Risjaar herdenkt zijn neefjes met veel woorden in een gedicht.

Buckingham komt hem melden dat hij het gevraagde wil doen, maar Risjaar negeert hem, en blijft hem negeren, zeker als Buckingham te veel gaat zeuren over het graafschap wat hem beloofd is.

Risjaar heeft ander zorgen aan zijn hoofd. Richmond leeft in Frankrijk en is een bedreiging voor zijn troon. Hij wil in ieder geval zorgen dat hij trouwt met de dochter van Edwaar. Daarvoor moet Ratcliffe wel eerst Anna doden na het verhaal verspreid te hebben dat ze aan de pest lijdt.

Buckingham begint nu te dreigen. Ratcliff krijgt nu ook de opdracht om Buckingham te doden.

Vijfde bedrijf

5.1

Elisabeth en de hertogin van York betreuren samen de doden. Ook Margaretha di Napoli komt bij hen en doet mee aan de aanklacht tegen Risjaar.

De hertogin betreurt niet alleen de doden, maar ook het feit dat ze Risjaar gebaard heeft. Elisabeth vraagt Margaretha om haar te leren hoe te vervloeken, Margaretha zegt haar dat dat vanzelf zal gaan door haar verdriet.

Risjaar voegt zich bij Elisabeth en de hertogin. Hij wordt door hen geconfronteerd met alle doden die hij op zijn geweten heeft. Het lijkt hem weinig uit te maken en vertelt uiteindelijk waar om hij komt. Hij wil met Margaretha van York, dochter van Elisabeth en het zusje van de gedode prinses trouwen. Elisabeth is daar natuurlijk niet van gecharmeerd. In het onderhandelen eist Elisabeth van hem dat hij alle doden bekent. Dat doet hij (min of meer) onder het motto: waar gehakt wordt vallen spaanders... ik kon niet anders. Ook zegt hij (weer eens) berouw te hebben.

Elisabeth zegt uiteindelijk toe dat ze er met Margaretha over zal praten.

Een koor van doden en levenden omringt Risjaar en verteld dat het hele land in brand staat. Zowel in Ierland, het noorden als in Wales heerst opstand. Het spookbeeld probeert hij van zich af te zetten.

Stanley en Ratcliff komen hem vertellen dat Richmond op zee is om te landen op de kust en dat Buckingham, nu dus verrader, hem steunt in zijn aanspraak op de kroon.

Stanley en Ratcliff worden ten strijde gestuurd, waarbij Stanley zijn zoon als gijzelaar bij Risjaar achter moet laten.

Zowel Buckingham als Risjaar houden toezeggingen alsof ze legers spreken tot de legers. Tot slot wil Risjaar alleen gelaten worden.

Het koor verschijnt weer in een droom, in het koor zien we Sjors, Edwaar, Rivers, Anna en de prinsjes die hun broer, zwager, man en oom veel tegenslag in de strijd toewensen.

Als Risjaar wakker wordt is hij verward, hij wil strijden, hij is bang, hij is boos, totaal in verwarring.

Ratcliff komt hem om te helpen met zijn harnas, Stanley wil niet meer komen. Uit boosheid doodt hij Ratcliff. Uitgeput roept hij om een paard om nog één keer ten strijde te trekken. Een paard, een paard, mijn koninkrijk voor een paard...

In zijn laatste woorden geeft hij zich gewonnen: "Richmond, King of Kings"

Richmond zingt het kinderliedje... een laatste verwijzing naar alle doden